

רשות שוק ההון,
ביטוח וחיסכון

פרק 2 סקירת פעילות הרשות

החיסכון הפנסיוני

רפורמת מסלולי השקעה

בחודש יוני 2024 נכנסה ליישום מלא רפורמת מסלולי ההשקעה המחייבת את הגופים המוסדיים לנהל מסלולי השקעה מתוך רשימת מוגדרת. עוד קודם כן, בתחילת שנת 2024, פרסמה הרשות את רשימת המסלולים, תוך הוספת מסלולים חדשים, הסרת מסלולים קיימים ועדכון מדיניות ההשקעה התקנונית של מסלולים קיימים. מטרת הרפורמה לחזק את השקיפות ואת האחידות, להבטיח גיוון בין המדדים המנוהלים במסלולים השונים ולאפשר לציבור החוסכים השוואה אפקטיבית בין המסלולים.

חיסכון לכל ילד - ניוו מהבנקים לקופות הגמל

במהלך שנת 2024 קידמה הרשות, בשיתוף משרד האוצר, המוסד לביטוח לאומי וועדת הכספים של הכנסת, תיקון לחוק הביטוח הלאומי כך שהורה שבחר לנהל את החיסכון עבור ילדו בפקדון בנקאי, יוכל להמשיך את אותו החיסכון בקופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד (ללא הכספים שכבר נצברו בבנק). מטרת התיקון להרחיב את אפשרויות החיסכון, לאפשר מעבר למסלול עם פוטנציאל תשואה גבוה יותר בטווח הארוך ולהנגיש לציבור הרחב את יתרונות החיסכון בקופות גמל, תוך גמישות בבחירת מסלול ההשקעה והגוף המוסדי שבו ינוהל החיסכון.

ההליך הרביעי לקביעת קרנות פנסיה נבחרות

בחודש אוגוסט 2024 השלימה הרשות את ההליך הרביעי לקביעת קרנות פנסיה נבחרות, שנכנס לתוקף ביום 1 בנובמבר 2024. נקבעו ארבע קרנות פנסיה לתקופה של ארבע שנים: אינפניטי, אלטשולר שחם, מור ומיטב. דמי הניהול שנקבעו עומדים על 1% מההפקדה ועל 0.22% מהצבירה ומובטחים לעמיתים למשך עשר שנים. לעמיתים בקרנות הנבחרות ניתנה אפשרות להמיר חלק מדמי הניהול מצבירה לדמי ניהול מהפקדה, בהתאם לחלופות המתפרסמות באתרי הקרנות.

נקבע כי החל מיום 1 ביוני 2025 יחויבו מעסיקים לצרף עובדים שלא בחרו קרן פנסיה באופן עצמאי לאחת מהקרנות הנבחרות, לפי מנגנון חלוקה אוטומטי. מעסיקים שמעסיקים פחות מ-50 עובדים רשאים להמשיך לצרף עובדים לאחת מהקרנות הנבחרות לפי שיקול דעתם. הרשות בחנה את היערכות הקרנות לקליטה של המצטרפים החדשים, כולל היבטים של מערכי תפעול ושירות. הליך זה ממשיך את המגמה לשיפור תנאי החיסכון, בעיקר עבור חוסכים צעירים וחוסכים בעלי שכר נמוך.

ביקורת רחב בנושא שיוך כספים

בשנת 2024 המשיכה הרשות לבצע ביקורת רחב בגופים המוסדיים בנושא שיוך כספים פנסיוניים. במסגרת זו בחנה הרשות את איכותם ואת אחידותם של הדיווחים החודשיים המתקבלים מהגופים, ובתוכם פירוט אופן קליטת כספי הפקדות המעסיקים ושיוך הזכויות לעובדים.

חוזר "אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל"

בחודש יוני 2024, בצל הימשכות מלחמת חרבות ברזל ולנוכח גיוסם למילואים של מעסיקים רבים, דחתה הרשות את מועד תחולת חובת הדיווח הממוכן של מעסיקים לפברואר 2025 ופרסמה קובץ שאלות ותשובות להקלת היישום של הדיווח עבור מעסיקים קטנים. בחודש אוקטובר 2024 פרסמה הרשות טיוטת חוזר "אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל" במטרה לייעל ולפשט את דיווחי המעסיקים לגופים המוסדיים על הפקדות לחיסכון הפנסיוני, להסדיר את ניהול המידע וההתחשבות בין המעסיקים לעובדים ולצמצם עיכובים בהחזר כספים למעסיקים.

חוזר "מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני"

בחודש מאי 2024 עודכן חוזר "מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני" ונקבעה רשומה אחידה להעברת מידע בין כל הגורמים הפועלים בשוק החיסכון הפנסיוני – גופים מוסדיים, חוסכים, בעלי רישיון, מעסיקים וצרכני מידע נוספים בתחום החיסכון הפנסיוני. העדכון נועד להתאים את הממשקים הקיימים להוראות האסדרה החדשות, לקצר זמני מענה ולייעל את ממשק הניוד וממשק המעסיקים תוך שמירה על זכויות העמיתים.

ביקורות על זכויות עמיתים

בשנת 2024 ערכה הרשות מספר ביקורות והשלימה ביקורות שנפתחו בשנים קודמות. ביקורות אלו התמקדו במשיכות כספים, בהעברות כספים בין מסלולי השקעה בקופות הגמל ובניהול קופות גמל בניהול אישי. במסגרת הביקורות הרשות בחנה את עמידת הגופים המבוקרים בהוראות הדין ואת השמירה על זכויות העמיתים. במקרים שבהם התגלו עיכובים נבדק מתן פיצוי, והגופים נדרשו לתקן את הליקויים שהתגלו.

ליזוי הפעילות של המנהל המורשה של חברת סלייס גמל בע"מ

בתחילת שנת 2023 פתחה הרשות בביקורת בחברת סלייס גמל בע"מ, בין היתר בעקבות פניות של הציבור נגד החברה. בסוף חודש דצמבר 2023 מונה לחברה מנהל מורשה מטעם הרשות ולצידו מונתה ועדת הנהלה, במטרה לשמור על זכויות העמיתים. בהמשך מונה בעלי תפקידים חדשים, אנשי מקצוע ומומחים, והחברה הקפידה זמנית את התחייבויותיה. בית המשפט אישר את ההקפאה בינואר 2024, ובחודש יולי 2024 האריך אותה תוך מתן הקלות לעמיתים מבוגרים (בני 70 ומעלה). אחרי טיוב נתוני קופות הגמל המסלוליות (קופות גמל שאינן בניהול אישי) אישר בית המשפט בחודש אוקטובר 2024 את מכירתן לחברת הפניקס פנסיה וגמל בע"מ, הליך שהושלם בחודש מרץ 2025. בחודש נובמבר 2024 הגיש המנהל המורשה לבית המשפט בקשה לאישור עקרונות תוכנית הסדר. אחרי השלמת המכירה ומיזוג הקופות להפניקס, הסתיימה ההקפאה בקופות אלה וניתן לנייד את הכספים או למשוך אותם בהתאם להוראות הדין. בחודש מאי 2025 אישר בית המשפט את עקרונות התוכנית בכפוף למספר שינויים והורה למנהל המורשה להגיש תוכנית הסדר מתוקנת בתוך 90 יום. בד בבד המנהל המורשה פועל להבטחת זכויות העמיתים, לאיתור נכסיהם ולניהול הליכים משפטיים לשמירה על זכויותיהם.

פרסום מדד הפנדינג לשנת 2024 וציוני יעד לחברות

בתחילת שנת 2024 פרסמה הרשות את ציוני מדד הפנדינג (Pending) של הגופים המוסדיים לשנת 2023. במהלך השנה עקבה הרשות אחרי עמידת הגופים המוסדיים ביעדי שנת 2024, וגופים שלא עמדו ביעדים נדרשו להגיש תחקיר ותוכנית פעולה לשיפור. גופים מוסדיים שעמדו בציוני היעד התבקשו להעלות את רף היעד לשנת 2025.

ביטוח בריאות וסיעוד

יישום חוק התוכנית הכלכלית 2023–2024

כחלק מיישום חוק התוכנית הכלכלית לשנים 2023–2024 ביום 11 במרץ 2024 פורסם חוזר שבו נקבעו הוראות הנוגעות לאופן העברת מבטחים מפוליסת ביטוח ניתוחים "השקל הראשון" לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן" ופורסם תיקון ל"הוראות החוזר המאוחד - שער 6 חלק 3" שנועד לעדכן את ההוראות ואת ההנחיות בעניין שיפוי מבטח בשל ניתוח פרטי או ניתוח שמומן באמצעות תוכנית שב"ן. ביום 20 באוגוסט 2024 פורסם חוזר "השגה על הודעת תשלום בגין ניתוחים שקל ראשון". בחוזר זה נקבעו הוראות מפורטות לגבי האופן שבו חברות הביטוח רשאיות להשיג על הודעות תשלום שקיבלו מקופות החולים מכוח חוק התוכנית הכלכלית. במהלך שנת 2024 הקימה הרשות ממשק שבאמצעותו חברות הביטוח שולחות את השגותיהן לרשות.

עבודת מטה לגיבוש פתרון לבעיית הסיעוד

בשנת 2024 הוסיפה הרשות לפעול במטרה לגבש חלופות לפתרון ארוך טווח ובר-קיימה לסוגיית הסיעוד בישראל, וזאת בשיתוף משרד האוצר וגורמים ממשלתיים נוספים. במסגרת זו פורסם "קול קורא" לציבור, התקיימו "שולחנות עגולים" עם מומחים בתחום והתקיים שיח בין הגורמים הרלוונטיים. כמו כן, פורסם דוח ביניים המפרט את העקרונות לפתרון עתידי של הסוגיה.

תיקון הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים), התשע"ו-2015

במהלך השנה חלק מתוכניות הביטוח נתקלו בקושי בחידושן בשל סוגיות הנוגעות ליציבות. כדי להגדיל את סיכוי קופות החולים להתקשר עם חברת ביטוח בהסכם לעריכת ביטוח סיעודי קבוצתי לחבריה ולהימנע ממעבר לפוליסה המשכית, בדצמבר 2024 הוחלט לתקן את ההוראות באופן שיגביר את הוודאות בענף ביטוחי הסיעוד ואת יציבות קרנות המבטחים באמצעים שפגיעתם הרחבתית בכלל הציבור היא הפחותה ביותר.

ביטוח כללי

פרסום הרפורמה בענף רכב רכוש

בחודש מאי 2024 פרסמה רשות שוק ההון רפורמה מקיפה בתחום ביטוח רכב רכוש. הרפורמה פורסמה לאחר שיח, שהחל בשנת 2016, והסכמות בין משרד התחבורה, רשות התחרות, משרד האוצר, רשות שוק ההון וועדת הכלכלה.

אחת מהמטרות המרכזיות של הרפורמה הייתה לתת מענה לכשל השוק בענף החלפים לרכב ולהביא להוזלת עלויות תיקון הרכב במוסך, ובכך להביא גם להפחתה בעלות ביטוח הרכב. בבסיס כשל השוק במחיר החלפים עומדת הגדרת מחיר החלפים בשומת הרכב שנקבעת כיום, לפי הוראות משרד התחבורה, על בסיס מחירון יבואני החלפים.

במסגרת יישום הרפורמה הכוללת הוסכם כי יש לשנות את אופן קביעת מחיר החלפים בשומת הרכב כך שהיא תיקבע לפי מחירם בשוק החופשי. החלטה זו קיבלה ביטוי גם בהחלטת ממשלה מחודש פברואר 2023. הרפורמה הכוללת (שהייתה אמורה לייצר איזון בין האינטרסים של הגורמים השונים המעורבים בטיפול בתביעת רכב, בניהם, בעלי מוסכים, שמאי רכב וחברות ביטוח), הייתה אמורה להיכנס לתוקף ב-1 במאי 2025, בכפוף לכך שמשרד התחבורה יפרסם תקנות לקביעת מחירי החלפים לפי מחיר שוק.

בחודש מרץ 2025 הודיע משרד התחבורה שאין כוונתו לפרסם תקנות לקביעת מחירי החלפים לפי מחיר שוק, על כן הרפורמה שעליה הוסכם לא נכנסה לתוקף. יצוין כי הרפורמה הרחבה, שכניסתה לתוקף נדחתה, הייתה אמורה להגביר את התחרות בענף, לשפר ולייעל את תהליך הטיפול בתביעות, להרחיב את רשימת המוסכים שבהסכם עם חברות הביטוח, לחזק את מעמד השמאי ועצמאותו ולהביא להוזלת מחירי הביטוח לכלל הציבור.

פרסום מדד השירות של חברות הביטוח לשנת 2023

ביום 7 ביולי 2024 פרסמה הרשות את מדד השירות של חברות הביטוח לשנת 2023. זו השנה התשיעית ברציפות שהרשות מפרסמת מדד זה המשקף את רמת השירות בחברות הביטוח. מדד השירות הוא כלי חשוב עבור הלקוחות בבואם לבחור גוף מוסדי לרכישת מוצר ביטוח, והוא נועד להגביר את השקיפות ולעודד תחרות לטובת המבוטחים.

פרסום דוחות מפעיל מאגר המידע הסטטיסטי בענף ביטוח רכב חובה לשנים 2022–2023

בחודשים יוני ודצמבר 2024 פרסם מפעיל מאגר המידע הסטטיסטי בענף ביטוח רכב חובה דוחות סופיים על עלויות ביטוח רכב חובה בישראל והמלצות לתעריפי סיכון לשנים 2022 ו-2023. הדוח הוא כלי עזר חשוב לממונה בקביעת מדיניות אישור תעריפי ביטוח רכב חובה לחברות הביטוח ובקביעת תעריפי ביטוח החובה בפול.

מהדוחות עולה מגמת ירידה בתביעות בענף, בעיקר ירידה במספרן של תביעות קטנות (עד 100,000 ש"ח), לצד עלייה בתביעות הגדולות (יותר מ-100,000 ש"ח) ובחומרתן, ועל כן חלה עלייה בעלות הסיכון הכוללת.

פרסום חוזר סופי - עדכון דמי ביטוח רכב חובה בפול

בנובמבר 2024 עודכנו דמי ביטוח רכב חובה בפול, והם נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2025. דמי הביטוח נקבעו בהתאם לסיכון המבוטח, בהתבסס על המלצותיו של מפעיל מאגר המידע הסטטיסטי לשנת 2022 ולתקורות הסבסוד של כלי הרכב המבוטחים בפול, כפי שנקבעו בחוק. העדכון כלל גם שינוי של דמי הביטוח בפול כדי להתאים את גובה הסבסוד שמושת על המבוטחים שמחוץ לפול ועדכון של דמי הביטוח נטו בפול בעקבות שינוי שיעור ההתחשבנות עם המוסד לביטוח לאומי.

המשך ביקורת רחב בנושא איסוף מידע סטטיסטי

במהלך שנת 2024 ערכה הרשות ביקורת רוחבית בקרב 15 חברות ביטוח לבחינת יישום הוראות הדיווח הסטטיסטי על טיפול בתביעות ובבקשות למשיכת כספים. ממצאי הביקורת משמשים את הרשות לצורך פרסום מדד השירות השנתי של חברות הביטוח.

יישום תוכנית הביקורת בתחום ביטוחי רכוש

במהלך שנת 2024 ערכה הרשות ביקורת מקיפות בתחום כפל הביטוח בענפי רכב רכוש ודירות ותכולתן ובחנה את יישום הוראות הצירוף לביטוח ואת כתבי השירות לבירור תביעות, כחלק ממעקב שוטף אחר עמידת הגופים המפוקחים והחברות בהוראות האסדרה. תוצאות הביקורת נמצאות בבחינה ובהתאם להשלמתה ייקבעו הוראות לתיקון הליקויים, השבת כספים לפי הנדרש ופעולות נוספות ככל שיימצא לנכון.

ביקורות בנושא התנהלות מול שמאי הרכב וניהול תביעות

במהלך שנת 2024 נמשכה ביקורת שהחלה בשנים קודמות אצל מספר חברות ביטוח בנושא אופן התנהלותן מול שמאי רכב וניהול תביעות בענף ביטוח רכב רכוש. יצוין כי בגין ביקורת באותו נושא שהושלמה בשנת 2023 באחת מחברות הביטוח, הוטל בשנת 2024 עיצום כספי על החברה תוך דרישת לתיקון ליקויים שעלו בביקורת.

השקעות ושוק ההון

בחירת החשיפה לחוזים עתידיים בתיקי הגופים המוסדיים

במהלך שנת 2024 בחנה הרשות את היקף החשיפה לחוזים עתידיים בתיקי ההשקעות של הגופים המוסדיים וקיימה שיח מקצועי עם נציגיהם לצורך בחינת מאפייני ניהול ההשקעות האלו והסיכונים הנלווים. במסגרת זו נבדקה מוכנות הגופים המוסדיים לעמידה בדרישות הביטחונות בתקופות עם תנודתיות בשווקים.

השתתפות הרשות בצוות בין-משרדי לבחינת ארביטראז' רגולטורי במכשירי חיסכון לטווח קצר ובינוני

בשנת 2024 הרשות השתתפה בצוות בין-משרדי לבחינת הפערים הרגולטוריים בין מוצרי חיסכון וולונטריים לטווח קצר ולטווח בינוני. הצוות נקרא להתמודד עם פערי ההסדרה הקיימים כיום על מגוון מכשירים פיננסיים ולבחון באופן מערכתי את ההשלכות של הפערים האלה על שוק ההון הישראלי ועל מבנה החיסכון של הציבור. במהלך עבודת הצוות הציגה הרשות עמדות מקצועיות שעסקו בהשפעות הרוחביות על שוק ההון, על התחרות בענף ועל ההגנה על החוסכים וגיבשה נייר עמדה עצמאי שצורף כעמדת מיעוט לטיטוט הדוח של הוועדה שפורסמה להערות הציבור. עמדה זו משקפת את תפיסת הרשות לגבי ההשפעות הפוטנציאליות השליליות והאתגרים הגלומים בהצעות שעלו במסגרת עבודת הצוות, במיוחד בהיבטים הנוגעים למבנה שוק ההון, לרמת התחרות ולהגנה על החוסכים.

בחירת ספק חדש לשיערוך נכסי חוב לא סחירים

בראשית שנת 2025 בחרה ועדת המכרזים של הרשות בחברת נס פייר ווליו בע"מ בתור ספק ציטוטי מחירים לנכסי חוב לא סחירים המוחזקים על ידי הגופים המוסדיים. לפי תנאי המכרז החדש, חברת נס פייר ווליו בע"מ תספק ציטוטי מחירים לכל סוגי הנכסי החוב, הן הפשוטים הן המורכבים, בין שהונפקו בישראל ובין שהונפקו בחוץ לארץ, בהתאם להוראות החוזר המאוחד בעניין מדידת שווי נכסים של גופים מוסדיים.

ביקורות בתחום הדיווח וניהול האשראי בגופים המוסדיים

במהלך שנת 2024 ערכה הרשות ביקורות בגופים המוסדיים בתחום האשראי הלא סחיר ובחנה תהליכי ייזום, ניהול ובקרה של אשראי לא סחיר, בעיקר בתחום ההלוואות המותאמות, הלוואות לעמיתים והשתתפות במתן אשראי במסגרת קונסורציום או סינדיקציה. הביקורות בחנו את עמידת הגופים המוסדיים בהוראות הדין, את קיומם של מנגנוני תיעוד, בקרה ומעקב אפקטיביים, את האופן שבו נמנעים מצבים של ניגודי עניינים ואת תקינות הדיווחים ואמינותם. הביקורות הצביעו על פערים תפעוליים ופערים בעמידה בהוראות. בעקבות ממצאי הביקורת, חויבו הגופים המוסדיים לתקן את הדיווחים השגויים שבע שנים לאחור. נוסף על כך, מבקר הפנים של כל גוף נדרש להגיש דוח ביקורת מפורט לגבי הגורמים שהביאו להיווצרות הפערים, ואילו דירקטוריון הגוף המוסדי חויב לקיים דיון ייעודי שבו ייבחנו דוח הביקורת ודוח מבקר הפנים ותתקבלנה החלטות שיבטיחו מניעת הישנות כשלים דומים בעתיד. צעדים אלו תרמו לחיזוק מערך הבקרה והפיקוח של הרשות על פעילות הגופים המוסדיים בתחום זה, ובעקבותיהם הרשות מתכוונת לבצע ביקורות חוזרות כדי לוודא שהגופים המוסדיים אכן מיישמים את דרישות הפיקוח במלואן. צעדים אלו תרמו ויתרמו לחיזוק מערך הבקרה והפיקוח של הרשות על פעילות הגופים המוסדיים בתחום זה.

השתתפות הרשות בצוות בין-משרדי לקידום חוק האיגוח

הרשות השתתפה בצוות בין-משרדי שכלל את משרד המשפטים, את רשות ניירות ערך ואת בנק ישראל, לצורך קידום הצעת החוק להסדרת עסקאות איגוח בישראל. הצוות פעל לעדכון נוסח החוק ולהסרת חסמים רגולטוריים ועסקיים הקשורים למשקיעים ולמנפיקי העסקאות. חוק האיגוח צפוי לחזק את שוק ההון המקומי, להגביר את הוודאות המשפטית והכלכלית בתחום ולהרחיב את מקורות המימון במשק. יישום החוק צפוי להגדיל גם את היצע ההשקעות, לשפר את הנזילות המשקית ולהפחית את עלויות האשראי לציבור ולעסקים קטנים ובינוניים.

השתתפות הרשות בצוות בין-משרדי לקידום תיקון פקודה 9(2) לפקודת מס הכנסה

הרשות פעלה עם משרד האוצר, רשות המסים וגורמים רלוונטיים נוספים לקידום תיקון חקיקה להשוואת תנאי המיסוי בין חברות ביטוח לחברות מנהלות, במטרה להסיר עיוותים קיימים, לתמוך בשוק ההון ולשפר את מגוון ההשקעות האפשריות לעמיתים קרנות הפנסיה ומוצרי הגמל.

פיקוח על גופים מוסדיים

ביקורת בנושא איסור הלבנת הון בגופים מוסדיים

בשנת 2024 השלימה הרשות הליכי ביקורת בנושא הלבנת הון בשתי חברות ביטוח ובשתי סוכנויות ביטוח גדולות. במהלך הביקורות הללו נמצאו הפרות הוראות חוק איסור הלבנת הון ומימון טרור והצווים שהותקנו מכוחו. בשל הפרות שנמצאו, ובמסגרת פעילות האכיפה המנהלית, הוטל עיצום כספי על אחת החברות המבוקרות.

ביקורת ופיקוח בתחום ממשל תאגידי וניהול תקין בגופים המוסדיים

בשנת 2024 המשיכה הרשות לבצע ביקורות בנושא ממשל תאגידי, כחלק מפעולותיה להבטחת הניהול התקין של הגופים המוסדיים, לשמירה על יציבותם הפיננסית ולהבטחת הטיפול ההולם בכספי המבוטחים והחסכים.

מודל RBS (Risk Based Supervision) - מודל פנימי לבחינת הסיכונים, מערכי הבקרה וההון בגופים המוסדיים

בשנים 2023–2024 טייבה הרשות את מודל RBS להערכת סיכונים מוסדית ועדכנה אותו. המודל מהווה כלי לפיקוח וניטור שוטפים של פעילות הגופים המוסדיים במגוון תחומים. במהלך שנת 2025 החלה הרשות ליישם את המודל על חברות הביטוח בגין שנת 2024.

מתן רישיונות והיתרי שליטה

בשנת 2024 העניקה הרשות רישיונות לשתי חברות ביטוח חדשות, אנקור וסקוריטס, לעסוק בביטוחי רכב ודירה. עם כניסתן לשוק אושרו להן תוכניות ביטוח חדשות. החברות הצטרפו ל-14 חברות הפועלות בענפים אלה, כחלק מהרחבת היצע המוצרים והגברת התחרות בשוק. נוסף על כך, הרשות העניקה או עדכנה חמישה היתרי שליטה, החזקת אמצעי שליטה או החזקת אמצעי שליטה כערובה לחיוב בגופים המוסדיים, אישרה מתווה להפיכת חברת הפניקס לחברה ללא בעל שליטה, העניקה לחברת ביטוח רישיון לפעול בשני ענפי ביטוח חדשים ונתנה לשלוש חברות חדשות רישיונות כמורשות חתמי לידס.

היערכות ליישום תקן דיווח כספי IFRS17

במהלך שנת 2024 השלימה הרשות את ליווי חברות הביטוח בהיערכות ליישום תקן דיווח כספי בין-לאומי מספר 17 (IFRS17) שנכנס לתוקף בדוחות הכספיים של חברות הביטוח בישראל החל משנת 2025. הרשות עדכנה את ההוראות הרגולטוריות, פרסמה הנחיות מקצועיות, כגון מפת דרכים מעודכנת ליישום התקן, דוח כספי ביניים לדוגמה ועדכונים בנוגע לסוגיות הנוגעות ליישום התקן, וכן נתנה מענה לסוגיות שעלו במהלך ההיערכות. בד בבד התכוננה הרשות ליישום בפועל של התקן בשנת 2025 וביצעה עבודת מטה רחבה שכללה בדיקה של נתונים כמותיים שהוגשו לה על ידי החברות במסגרת סקרי הערכה כמותיים שנקבעו מראש במפת הדרכים, ניתוח נתונים, גיבוש מדדי ביצוע (KPI) וטיוב של תהליכי הדיווח. פעילות זו נעשתה אל מול גורמי המקצוע בחברות הביטוח ובמשרדי רואי החשבון, במטרה לאפשר יישום אחיד, איכותי ויעיל של התקן. פעולות אלו מבטאות את מחויבות הרשות להבטיח שקיפות, אחידות ויישום מיטבי של התקן החדש בחברות הביטוח ישראל.

ביצוע סקר ממשל מודלים אקטואריים בחברות הביטוח

בשנת 2024 ערכה הרשות סקר בחברות הביטוח בנושא ממשל מודלים אקטואריים, כדי להעריך את רמת התיקוף והתיעוד של השימוש במודלים האקטואריים וכדי לבחון את מידת המעורבות של ההנהלה בקביעת המדיניות בתחום זה. תוצאות הסקר ישמשו לבחינת הצורך בעדכון ההוראות הקיימות בתחום זה.

ביצוע ביקורות על העתודות האקטואריות בדוחות של חברות הביטוח וקרנות הפנסיה

בשנת 2024 ביצעה הרשות ביקורות אקטואריות במספר חברות ביטוח וקרנות פנסיה בענפי ביטוח חיים, בריאות, ביטוח כללי ופנסיה. במהלך הביקורות נבחנו ההתחייבויות הביטוחיות והפנסיוניות. הביקורות התייחסו גם למתודולוגיית המחקר האקטוארי ולתהליכי העבודה של החברות בביצוע מחקרים ולהטמעת מודלים סטוכסטיים בחברות, בהלימה לתקנים הבין-לאומיים המקובלים.

עדכון מערך ההנחות הדמוגרפיה בקרנות הפנסיה ובביטוח החיים

בשנים 2023–2024 ערכה הרשות מחקר אקטוארי על נתונים דמוגרפיים שהתקבלו מחברות הביטוח ומקרנות הפנסיה, כדי לקבוע את ההנחות האקטואריות בעניין לוחות התמותה, שיעורי התחלואה והנחות נוספות. בשנת 2024 פרסמה הרשות חוזרים עם הנחות ברירת מחדל לחישוב התחייבויות אקטואריות ועלויות ביטוח בקרב חברות הביטוח וקרנות הפנסיה.

פרסום עדכון להוראות החוזר המאוחד – דוח אקטואר ראשי

בחודש אפריל 2024 פרסמה הרשות תיקון לחוזר המאוחד הקובע את מבנה דוח האקטואר הראשי ואת הצהרות האקטואר הראשי והאקטוארים הממונים שלצידו. דוח זה הוא דיווח איכותי המשלים את הדיווחים הכמותיים הקיימים כיום והמוגשים על ידי חברות הביטוח במסגרת משטר כושר פירעון כלכלי. בהוראות החוזר מפורטים מבנה הדוח האקטוארי ותוכנו, לפי הנחיות EIOPA, עם התאמות למבנה הדיווח והשוק בישראל.

הקמה של כלי בקרה וניתוח עבור רשימת נכסי החיסכון הפנסיוני והנוסטר

בשנת 2024 החלה הרשות לקבל את דיווחי רשימות הנכסים של הציבור מהגופים המוסדיים בתבנית עדכנית ומקיפה. באופן הזה הגופים המוסדיים יכולים לדווח בשיטתיות ובהרחבה לרשות ולציבור על אודות מידע כמותי ואיכותי בנוגע לנכסים שבניהולם. נוסף על כך, הורחב מגוון הנתונים המדווח לרשות בגין כל אפיק השקעה, ובעיקר מידע בדבר הנכסים הלא סחירים, לדוגמה נכסי נדל"ן והלוואות שניתנים מתוך סך הנכסים הולך וגדל. הרשות הקימה כלי בקרה וניתוח של נכסים אלו, והיא מבצעת ביקורות שתכליתן לוודא שהגופים המוסדיים מנהלים מידע זה ומדווחים עליו באופן נאות.

הקמת מערכת ניהול דיווחים ומידע

בשנת 2024 המשיכה הרשות לאפיין ולפתח את מערכת ניהול המידע המרכזית. בכל שנה מתקבלות במערכת מאות אלפי טבלאות דיווח על פעילויות הגופים המוסדיים והגופים הפיננסיים המפוקחים. הרחבת המערכת צפויה להמשיך ולתת מענה עבור הגידול בהיקף הדיווחים והבקורות, לרבות דיווחים חדשים ומורכבים דוגמת דיווח מכוח התקן החשבונאי החדש (IFRS17) ודיווחי רשימת הנכסים ברמת הנכס הבודד.

הסדרת השימוש בכלי בינה מלאכותית - פרסום דוח ביניים של ועדה בין-משרדית להערות ציבור

בחודש נובמבר 2024 פרסמה הוועדה הבין-משרדית להסדרת השימוש בכלי בינה מלאכותית במגזר הפיננסי, שחברים בה נציגים מהרשות, מהפיקוח על הבנקים, מרשות ניירות ערך, מרשות התחרות, ממשד האוצר וממשרד המשפטים, טיוטת דוח להערות הציבור. בטייטה נבחנו השימושים, האתגרים והסיכונים הנובעים מהטמעתם של כלי בינה מלאכותית בפעילות הגופים הפיננסיים, כחלק מהיערכות מערכתית להשפעות האפשריות של כלים אלה ובמטרה להתמודד באופן ראשוני עם שילובם בפעילות הגופים הפיננסיים, על בסיס תפיסה שנדרש מאמץ מיוחד ומערכתי לצורך לימוד הנושא והיערכות להשפעותיו האפשריות.

השתתפות הרשות בוועדה לקידום הנגשת נתונים פיננסיים

בשנת 2024, כחלק מהמאמץ הממשלתי הכולל לשיפור יכולת קבלת ההחלטות בתחום הכלכלי-פיננסי, הוחלט על הקמת ועדה בין-משרדית ייעודית לבחינת הדרכים להנגשת נתונים פיננסיים. מטרת הוועדה לתמוך במחקרים תומכי מדיניות, לגבש מדיניות כלכלית מבוססת נתונים ולהפיק סטטיסטיקה רשמית בהתאם לסטנדרטים בין-לאומיים. נציגי הרשות חברים בוועדה והם הציגו בה את עמדת הרשות והשתתפו בדיוניה.

פיקוח על ניהול סיכונים סייבר

במהלך שנת 2024 ביצעה הרשות ביקורות בגופים מוסדיים ובקרב נותני שירותים פיננסיים בתחום ניהול סיכונים סייבר והתמקדה בגופים העוסקים בשירותים פיננסיים עם רגישות למערכת הפיננסית בכללותה, כגון גופים המחברים למערכות התשלומים. הרשות שותפה בפיתוח התחרות בשווקים הפיננסיים בישראל באמצעות פתיחת השווקים לשחקנים חדשים, והיא עושה זאת תוך יצירת סביבה אמינה, בטוחה ויציבה למתן השירותים האלה.

טיפול בפניות הציבור ופרסום דוח לשנת 2023

בשנת 2024 התקבלו ברשות 17,586 פניות ציבור, עליה של כ-10% בהשוואה לשנה הקודמת. בעקבות הטיפול של הרשות בפניות אלה, ניתנו לפונים סעדים כספיים מהגופים המוסדיים בסכום כולל של כ-19 מיליון ש"ח. הרשות פרסמה דוח שנתי המסכם את פעילותה בתחום הטיפול בפניות הציבור לשנת 2023 והוצגו בו נושאים עיקריים שבגינם התקבלו פניות בנושאים ביטוח וחסכון. הדוח מנגיש

מידע מהותי על פניות הציבור המוגשות לרשות נגד הגופים המפוקחים ומשקף את איכות השירות שהגופים האלו מעניקים ללקוחותיהם במסגרת הטיפול בפניות הציבור.

סוכנים ויועצים

פרסום טיוטת חוזר דיווח שנתי בגין עמלות ופרטי תאגיד

בחודש נובמבר 2024 פרסמה הרשות טיוטת תיקון חוזר סוכנים ויועצים: "דיווח שנתי בגין עמלות ופרטי תאגיד". בטיטה זו עודכנו קובצי הדיווח והורחבו הדרישות, כך שיכללו דיווחים נוספים על ניגודי עניינים, תשלומים ישירים מלקוחות והסכמי מיקור-חוץ שעניינם פעילות מהותית של הגופים המפוקחים הרלוונטיים. כמו כן, נוספה דרישה לצירוף תצהיר המאשר את אמינות הנתונים שדווחו, הן על ידי בעלי רישיון תאגיד הן על ידי בעל רישיון תאגיד בנקאי.

הארכה והרחבה של עמדת אי אכיפה בנוגע לייעוץ פנסיוני מחוץ לסניפי הבנק בעקבות מלחמת חרבות ברזל

בחודש פברואר 2024 הארכה והרחיבה הרשות את עמדת אי האכיפה, המאפשרת לתאגידים בנקאיים להמשיך לתת שירות בתחום ייעוץ פנסיוני ללקוחותיהם הקיימים שלא בסניפי הבנק, לנוכח מצב החירום הביטחוני. ההארכה חלה גם על לקוחות שהם משתתפים מילואים פעילים, חיילים בשירות חובה או בשירות קבע בצה"ל וכן על זכאים לדחיית מועדים, לפי חוק דחיית מועדים (הוראת שעה – חרבות ברזל) (חוזר, פסק דין או תשלום לרשות), התשפ"ד-2023.

הצוות הבין-משרדי לבחינת השפעות ההחזקה של גופים מוסדיים בסוכנויות הביטוח

בהמשך להחלטת ממשלה מספר 203 מיום 24 בפברואר 2023 בנושא "צמצום עיוותים בענף התיווך לביטוח וחיסכון", בשנת 2024 בחן צוות בין-משרדי את החששות המרכזיים הנובעים ממבנה השוק הקיים, ובראשם החשש לפגיעה בתחרות. הצוות בדק בין היתר האם סוכנויות ביטוח שבבעלות גופים מוסדיים נוטות לשווק את מוצרי חברת האם בלבד וכך מצמצמות את ההיצע הזמין לצרכנים ומקשות עליהם להשוות בין החלופות הקיימות, והאם מידע עסקי המצוי בידי סוכנויות אלו עלול לפגוע בשוויון ההזדמנויות התחרותי ואף להוביל לתיאום אסור בין חברות הביטוח. הצוות גיבש המלצות לצמצום ניגודי העניינים, לחיזוק השקיפות והאמון בענף ולקידום הטלת מגבלות על היקף האחזקות של גוף מוסדי וסוכנויות ביטוח, כדי לצמצם את הסיכון להטיות ולהעברת מידע עסקי.

אכיפה בנושא העברת מניות שליטה בסוכנויות תאגיד

במהלך שנת 2024 המשיכה הרשות לנקוט צעדי אכיפה נגד בעלי שליטה שהעבירו מניות שליטה בסוכנויות תאגיד ללא היתר מראש ובכתב, כפי שנדרש, והפרו את הוראות הדין.

ביצוע ביקורות אצל בעלי רישיון

בשנת 2024 נערכו מספר ביקורות על סוכנויות תאגיד ועל סוכני ביטוח בין היתר בתחומים האלה: גילוי נאות, שיווק פוליסות לביטוח משכנתה, תיווך וצירוף לביטוח, פעילות ללא רישיון, הליך השיווק הפנסיוני ושידול לפדיון חסכונות פנסיוניים. כמו כן, נבדקו נושאים הקשורים למינוי מנהלי עסקים, לפעילותם ולהתמחויות שונות. בעקבות חלק מהביקורות שנערכו נפתחו הליכי אכיפה מול הסוכנים, לרבות פעילות לשלילת רישיון ולהטלת עיצומים כספיים. גם במסגרת הטיפול בפניות ציבור נגד סוכנים הושבו ללקוחות כספים שנגבו שלא כדין בגין ליקויים שנמצאו בפעילות סוכני הביטוח וסוכנויות הביטוח.

הקלות ברישוי לעולים חדשים

בהמשך להחלטת ממשלה מספר 2104 מיום 4 באוגוסט 2024 הוקם צוות בין-משרדי, בראשות משרד העלייה והקליטה, שמטרתו להמליץ על הקלות לעולים חדשים המבקשים לעסוק בתיווך בביטוח ובייעוץ פנסיוני. ההקלות שאושרו כוללות בין היתר הגשה מקוונת של מסמכים רלוונטיים, גישה מיידית למערכת המקוונת, קיצור זמני טיפול בבקשות של המועמדים, עדכון מאגר בעלי הרישיון באתר הרשות, מינוי גורם ייעודי מטעם הרשות שיטפל בבקשות של מועמדים עולים, התחלת התמחות לפני מעבר הבחינות וקיצור תקופת ההתמחות.

מערכת הרישוי המקוונת

במהלך שנת 2024 השלימה הרשות את תהליך הפיתוח וההטמעה של כל הליכי הרישוי במערכת הרישוי המקוונת והמתקדמת – מערכת CRM – לניהול לקוחות באמצעות טכנולוגיית ענן. המערכת מאפשרת להגיש את כל הטפסים ובקשות הרישוי באופן מקוון, מהיר ומאוברט. המערכת פועלת גם כשרת תשלומים שבו ניתן לשלם את אגרות הרישוי השונות. באמצעות המערכת שודרג מערך הפיקוח והבקרה על בעלי הרישיון ושופר השירות הניתן לבעלי הרישיון.

רישוי תאגידים

בשנת 2024 העניק הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון 160 רישיונות של סוכנויות ביטוח. הרשות ממשיכה לפעול להרחבת ערוצי ההפצה ולקדם תחרות וחדשנות בשוק הביטוח הישראלי, תוך הבטחת טובת הצרכנים והגברת נגישות השירותים בעולמות הביטוח לציבור הרחב.

שירותים פיננסיים מוסדרים

פעולות רישוי ודחייה של נותני שירותים פיננסיים

בשנת 2024 ניתנו 171 רישיונות לנותני שירותים פיננסיים חדשים: 75 רישיונות למתן אשראי, מתוכם 60 רישיונות בהיקף פעילות בסיסי ו-15 בהיקף פעילות מורחב; 96 רישיונות למתן שירות בנקסי פיננסי, מתוכם 87 בהיקף פעילות בסיסי ו-9 בהיקף פעילות מורחב, כולל רישיון אחד לנותן שירותים פיננסיים בתחום הנכסים הווירטואליים. 81 בקשות חדשות לרישיון נדחו. במהלך שנת 2024 התקבלו ברשות 213 בקשות לחידוש רישיונות שתוקפם פג ביום 31 בדצמבר 2024. מתוך כלל הבקשות, 169 רישיונות חודשו לנותני שירותים פיננסיים שעמדו בתנאי החידוש (134 במהלך שנת 2024 ו-35 במהלך שנת 2025) ו-7 בקשות לחידוש נדחו. בשנת 2024 בוטל רישיון נותן שירותים פיננסיים בשל מעורבות לכאורה בביצוע עבירות פליליות.

עדכון חוזר ניהול סיכונים הלבנת הון אצל נותני שירותים פיננסיים מוסדרים

בחודש ספטמבר 2024 עדכנה הרשות את החוזר לניהול סיכונים הלבנת הון אצל נותני שירותים פיננסיים, בהתאם להמלצות ארגון FATF (Financial Action Task Force). העדכון כולל בין היתר הרחבת סמכות הפיקוח והאכיפה של הממונה, איסור על מתן שירות לגוף שפעילותו מחייבת רישיון מתאים, סירוב למתן שירות, אם מתעורר חשש סביר לקשר בין הפעולה ובין הלבנת הון או מימון טרור, והוראה חדשה המחייבת העברה מיידית ובטוחה של מידע הנדרש לפי צו הלבנת הון על אודות מטבעות וירטואליים (Travel Rule).

ניהול סיכונים אצל נותני אשראי ויזם תשלומים

בפברואר 2024 פרסמה הרשות עדכון לחוזר "ניהול סיכונים אצל נותן שירותים פיננסיים מוסדרים". החוזר מנחה את נותן השירותים הפיננסיים לאמץ הליכי ניהול סיכונים שיסייעו לו להתמודד באפקטיביות עם הסיכונים השונים שלהם הוא חשוף או עשוי להיות חשוף. במסגרת העדכון לחוזר הורחבה תחולת הוראות החוזר כך שיחול גם על בעלי רישיון מורחב למתן אשראי, וזאת בעקבות אירועים שהתרחשו בקרב בעלי רישיון למתן אשראי והעלו ממצאים בלתי מספקים לגבי מערך ניהול הסיכונים. כמו כן, הורחבה תחולת החוזר כך שיחול גם על יוזם תשלומים, וזאת במסגרת התחברות למערכת הבנקאות הפתוחה ובמסגרת הוראות דין שנכנסו לתוקפן ביוני 2024, שלפיהן ניתן אישור לנותן שירותים פיננסיים לפעול כיוזם תשלומים בסיסי, ובעקבות הסיכונים התפעוליים שיוזם התשלומים הבסיסי חשוף אליהם בפעילות זו.

הרחבת מקורות מימון ונזילות של מפעיל מערכת לתיווך באשראי

בחודש פברואר 2024 פרסמה הרשות חוזר המתיר למפעיל מערכת לתיווך באשראי או לגורם הקשור אליו להשקיע כספים ממקורות המימון שלו במערכת, ובכך לתמוך ביצירת קו אשראי יציב וקבוע שיאזן בין הביקוש להיצע האשראי ולנזילות התיק. פתיחת אפשרות זו יוצרת תמריץ לטיוב תהליכי החיתום ותפעול ההלוואות מצד מפעיל המערכת, תורמת להגברת היעילות ומקדמת את התחרות בתחום האשראי. מהלך זה צפוי להקל על שיתופי פעולה עם גופים פיננסיים נוספים המעוניינים לתת אשראי ולהלוות כספים באמצעות המערכת.

הוראות דיווח להפעלה של מערכת לתיווך באשראי

בחודש ספטמבר 2024 פרסמה הרשות טיוטת חוזר המחילה על מפעילי מערכות לתיווך באשראי חובת דיווח שוטפת למפקח, לצורך פיקוח על פעילותם הפיננסית, שמירה על שקיפות עבודתם והגנה על ציבור הלקוחות והמלווים.

נוהל מימון לדירות במסגרת תוכניות "דירה בהנחה"

בחודש מרץ 2024 פרסמה הרשות נהל חדש, תוצר של שיתוף פעולה עם אגף החשב הכללי במשרד האוצר, שמטרתו להרחיב את התחרות בשוק המשכנתאות ולאפשר לחברות אשראי חוץ-בנקאיות להשתתף במימון של רכישת דירות בתוכניות "דירה בהנחה" (מחיר למשתכן, מחיר מופחת ומחיר מטר), בכפוף לעמידה בתנאים שנקבעו. הנוהל מאפשר לגופי אשראי חוץ-בנקאיים לקבל פטור מהמגבלה הקבועה לגבי רישום הערת אזהרה על הדירה לצורך מימוש הבטוחה, וזאת במסגרת תוכנית חלוץ (פיילוט) מפוקחת.

ביקורות בקרב נותני שירותים פיננסיים

בשנת 2024 ביצעה הרשות פעולות פיקוח וביקורת לבחינת עמידתם של הגופים המפוקחים בהוראות דין שונות, תוך דגש על עמידה בתנאי הרישיון, וכן לבחינת עמידתם בהוראות חוק אשראי הוגן ובחוזרי המפקח בנוגע לפעילותם בתחום האשראי הצרכני. כמו כן, בוצעה ביקורת בנותן שירותים פיננסיים המפעיל מערכת לתיווך באשראי, לצורך בחינת השמירה על האינטרסים של המלווים והלווים, יישום עקרונות הממשל התאגידי ועמידה בהוראות המפקח בכל הקשור לניהול סיכונים במסגרת פעילות זו. כחלק ממערך הביקורות המבוססות על אופן ניהול סיכונים, פעלה הרשות גם בתחום הלבנת הון ונקטה צעדים נגד גורמים שהפרו את הוראות החוק והצו הרלוונטיים.

פיקוח באמצעות דיווחי אשראי

בשנת 2024 החלו להתקבל ברשות דיווחי אשראי שוטפים מבעלי רישיון למתן אשראי, בעקבות כניסתו לתוקף של חוזר דיווחי אשראי במרץ 2024. הדיווחים השוטפים כוללים נתונים כספיים ומדדים תפעוליים על היקפי פעילות האשראי, והם נמסרים לרשות בתבנית אחודה, במטרה ליצור כלי פיקוח מהותי ומהימן המבוסס על נתונים שיטתיים ועדכניים. נתונים אלה עשויים לשמש את הרשות בגיבוש מדיניות אסדרה מבוססת נתונים, לזיהוי מגמות רוחביות והתנהלות ענפית ולחיצוק יכולות הפיקוח והאכיפה כלפי השחקנים הפועלים בשוק האשראי החוץ-בנקאי. בשנת 2024 החלו מרבית הגופים המפוקחים לדווח באופן סדיר במערכת. במספר מקרים זוהתה אי עמידה בדרישות ובהוראות, והמפקח נקט צעדי אכיפה נגד גופים אלה והורה בין היתר על תיקון הליקויים. הרשות רואה ביישום הוראות החוזר צעד חשוב לחיצוק הפיקוח והאסדרה בענף ולפיתוח שוק אמין והוגן.

תקנות הפחתה

בחודש אפריל 2024 פורסמה טיוטת תקנות הפחתת העיצומים הכספיים להערות הציבור. התקנות נועדו להסדיר את אופן הפחתת העיצומים הכספיים שמטילה הרשות, בהתאם לסמכותה מכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016. תקנות הפחתה נועדו לאפשר הפעלת שיקול דעת גמיש ומובנה לצורך התאמת העיצום הכספי לחומרת ההפרה ולהוות כלי בידי המפקח לקידום אכיפה מדויקת והוגנת.

חיבור למערכות התשלומים

במהלך שנת 2024 נתנה הרשות אישור למספר חברות פינטק, בעלות רישיון למתן שירות בנקס פיננסי ופעילות בתחום התשלומים, להתחבר למערכות התשלומים והסליקה בישראל. האישור ניתן אחרי תהליך בדיקות מקיף ומעמיק, שהתמקד, בין היתר, בניהול סיכונים סייבר, בניהול סיכונים תפעוליים וטכנולוגיים, ביציבות פיננסית ובהמשכיות עסקית. תהליך זה התאפשר בעקבות פרסום ראשון מסוגו של הרשות בחודש ינואר 2023 בנושא נוהל והוראות המסדירים את התנאים לחיבור חברות פינטק וגופים מפוקחים למערכות התשלומים בישראל. הנוהל וההוראות האלה הם צעדים משלימים להסדרה הרגולטורית שנקבעה במסגרת מזכר הבנות בין הרשות למחלקת מערכות תשלומים וסליקה בבנק ישראל, ומטרתם להניח תשתית מעשית לקבלת קוד זיהוי ולחיבור גופי פינטק חוץ-בנקאיים למערכות התשלומים. הגופים המחוברים למערכות אלו כפופים לפיקוח הדוק של הרשות, כולל עמידה בהוראות הדין, דיווחים שוטפים ובדיקות תקופתיות.

חוזר ייזום תשלומים

בחודש פברואר 2024 פרסמה הרשות חוזר המגדיר את התנאים לפעילותם של נותני שירותים פיננסיים המבקשים לפעול כיוזמי תשלומים בסיסיים, לפי חוק הסדרת העיסוק שנכנס לתוקפו בחודש יוני 2024. החוזר כולל הוראות בדבר אופן הגשת הבקשה לקבלת אישור מהממונה, ונותן השירות נדרש בו להציג מסמכים המעידים, בין היתר, על עמידתו בהוראות ניהול סיכונים, בעיקר סיכונים סייבר, החלים על פעילות ייזום תשלומים בסיסי. נוסף על כך, החוזר מפרט הוראות החלות על נותני השירותים הפועלים בייזום תשלומים בסיסי, ובהן דרישות לשימוש בתעודה חתומה דיגיטלית, הוראות גילוי ללקוח והוראות לתייעוד מסמכים ושמירתם. בהמשך לחוזר פורסמה טיוטת נוהל להגשת בקשה לקבלת אישור לפעילות ייזום תשלומים בסיסי באמצעות מערכת מקוונת ייעודית.

ניהול סיכונים סייבר בעת מתן שירות ייזום תשלומים

בפברואר 2024 פרסמה הרשות עדכון לחוזר ניהול סיכונים סייבר הכרוכים בפעילותם של נותן שירותים פיננסיים מוסדרים. מטרת העדכון לקבוע עקרונות להגנה מפני סיכונים סייבר בקרב נותני שירותים אלה, למען הבטחת קיום התהליכים העסקיים והפעילות התקינה של נותן השירותים הפיננסיים וכן כדי להבטיח את שמירת הסודיות, השלמות והזמינות של מערכות המידע ונכסי המידע של נותני השירותים הללו. במסגרת עדכון החוזר הורחבה תחולת הוראותיו כך שהן יחולו גם על שירות ייזום תשלומים בסיסי, וזאת במסגרת ההתחברות למערכת הבנקאות הפתוחה ובמסגרת הוראות הדין שנכנסו לתוקפן ביוני 2024 שבהן ניתן אישור לנותן שירותים פיננסיים לפעול כיוזם תשלומים בסיסי, ובצל סיכונים סייבר שיוזם התשלומים הבסיסי חשוף אליהם.

הוראות למקורות מידע פיננסי עבור נותני שירותים פיננסיים

בחודש יולי 2024 פרסמה הרשות חוזר הקובע הוראות למקורות מידע פיננסי עבור בעלי רישיון למתן אשראי או בעלי רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי. בחוזר פורטו הכללים שעל מקורות המידע ליישם כדי להחצין מידע והובהרו אופן הגישה למערכת הממשק הפיננסי, סוגי השירותים שיינתנו באמצעותה, ניהול הרשאות הגישה על ידי מקור המידע, אופן מתן השירות לנותני שירותי המידע, ניהול סיכוני אבטחת מידע והגנת סייבר וכללי דיווח.

דחיית היישום לעניין מקור מידע

בחודש דצמבר 2024 פורסם צו שירות מידע פיננסי המודיע על דחיית מועד תחולתם של הוראות החוק לעניין מקורות מידע שהם בעלי רישיון למתן אשראי או בעלי רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי. על פי הצו, נדחתה תחולת החוק לתקופה אחת של שישה חודשים. ההודעה על צו הדחייה התקבלה אחרי פניות מאת הגופים נותני השירותים הפיננסיים לגבי היערכותם להחצנת המידע הפיננסי.

החרגת גופים הנדרשים בהחצנת מידע, לפי חוק שירות מידע פיננסי

בחודש דצמבר 2024 פרסמה הרשות טיוטת תקנות וטיוטת צו שירות מידע פיננסי. מטרת התקנות והצו, שפורסמו כהוראות סופיות ברשומות בינואר 2025, לקבוע סייגים להחרגת נותני שירותים פיננסיים קטנים מחובת מתן גישה למידע פיננסי, כדי למנוע עלויות עודפות ובלתי סבירות או לפגוע בתחרות במערכת הפיננסית.

נוהל הגשת בקשה לקבלת אישור למתן שירות מידע פיננסי

בחודש מרץ 2024 השיקה הרשות מערכת מקוונת ייעודית להגשת בקשות לקבלת אישור למתן שירות מידע פיננסי ולהפקת תעודה חתומה דיגיטלית (Certificate). השקת המערכת והשלמת אפיונה נועדו לשפר את המעקב אחר הבקשות, לייעל את הטיפול בהן וליצור ממשקים ישירים בין מערכות הרשות ומערכות מערך הדיגיטל הלאומי. לפיכך עודכן נוהל הגשת הבקשות לקבלת אישור כנותן שירות מידע פיננסי, והוא הותאם למערכת המקוונת החדשה.

מקורות מידע שהם גופים מוסדיים

במהלך חודש מאי 2024 נדרשו מקורות מידע פיננסי שהם גופים מוסדיים להחצין מידע פיננסי, לפי חוק שירות מידע פיננסי, התשפ"ב-2021. לצורך כך נערכו הגופים המוסדיים לקליטת בקשות באמצעות מערכת הממשק למידע פיננסי (API). עם זאת, מדיווחי הגופים המוסדיים עולה כי נכון לסוף שנת 2024 טרם התקבלו פניות מנותני שירות מידע פיננסי לצורך קבלת מידע בהתאם לחוק.

קידום אסדרה בתחום המטבעות הווירטואליים

הרשות המשיכה לפקח על נותני שירותים פיננסיים בתחום המטבעות הווירטואליים הנסחרים, לרבות בחינת בקשות רישוי חדשות ומדיניות לרישום מטבעות חדשים. בדיקות הרשות התמקדו בסיכונים הרגולטוריים, התפעוליים, העסקיים והפליליים (הלבנת הון ומימון טרור). בנוסף, הרשות פרסמה הוראות מאסדר שנועדו להגן על הצרכנים.

הליכי פיקוח על פעילות בתחום מטבעות יציבים

בהתאם להחלטת הממשלה מספר 204 מחודש פברואר 2024, שעניינה קידום האסדרה של הפעילות בנכסים דיגיטליים, החלה הרשות לגבש מדיניות בנושא פיקוח על גופים העוסקים בהנפקה ובהוצאה של מטבעות דיגיטליים יציבים. במסגרת זו נבחנו היבטי אסדרה, שימושים, סיכונים והתפתחויות בין-לאומיות, בעיקר באיחוד האירופי, ובחינה של השפעת הפעילות הזו על נותני השירותים הפיננסיים בישראל. במהלך עבודתה בתחום זה מקיימת הרשות שיתופי פעולה שוטפים עם מאסדרים רלוונטיים ועם גורמים נוספים במגזר הפרטי ופועלת לגבש תזכיר חוק שיסדיר את התחום, תוך שמירה על יציבות השוק הפיננסי וחדשנותו.

הסדרת תחום איסור הלבנת הון ומימון טרור אצל מוסדות לגמילות חסדים

בחודש מרץ 2024 פרסמה להערות הציבור טיוטת צו איסור הלבנת הון ומימון טרור שיחול על מוסדות גמילות חסדים פיננסיים (נותני שירותי פיקדון ואשראי ללא ריבית). הצו מסדיר את החובות החלות על מוסדות אלה מכוח חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, ומטרתו לצמצם סיכוני הלבנת הון ומימון טרור וליצור תשתית פעולה העולה בקנה אחד עם עקרונות האסדרות הקיימות בגופים הפיננסיים האחרים, הכפופים להוראות חוק איסור הלבנת הון ולצווים שהותקנו מכוחו, ועם המלצות ארגון FATF (Financial Action Task Force) שמדינת ישראל חברה בו. הסדרת תחום זה הכרחית וחיונית לפעילותם של מוסדות לגמילות חסדים פיננסיים שהם חלק מהמערכת הפיננסית. ההוראות בטיטה משקפות את הנורמות הבין-לאומיות המקובלות במאבק בהלבנת הון ומימון טרור, והן הותאמו למאפיינים הייחודיים של מוסדות גמילות חסדים פיננסיים.

ביקורת, אכיפה ומודיעין

ביקורות בגופים מפוקחים ובעלי רישיון ופיתוח מערכת מיכון דיגיטלית

בשנת 2024 פתחה הרשות ב-77 תהליכי ביקורת חדשים בגופים שבפיקוחה – גידול של כ-48% לעומת מספר הביקורות שנעשו בשנת 2023. הביקורות התמקדו במגוון נושאים המצויים בתחום אחריות הפיקוח של הרשות. לצד פתיחת הביקורות החדשות, בשנת 2024 הושלמו 38 תהליכי ביקורת.

ברשות נמשך פיתוחה של המערכת הממוכנת לניהול תהליכי ביקורת, והוטמעו בה יכולות ומאפיינים נוספים המאפשרים בחינה מדויקת של פעילות הביקורת, ניתוחה ומעקב שוטף אחריה. המערכת משפרת את תהליכי קבלת ההחלטות ברשות, את בניית תוכניות הביקורת ואת תכנון הביקורות.

אכיפה ומודיעין

בשנת 2024 בוצעו ברשות פעולות איסוף, ניתוח והערכה של מידע בנוגע לפעילותם של גורמים מפוקחים ובלתי מפוקחים שעלה חשד כי הם פועלים ללא רישיון מתאים. המידע המודיעיני שנאסף ונותח שימש בסיס לפעולות פיקוח ואכיפה, במטרה להגן על כספי החוסכים ולשמור על יציבותם של השווקים הפיננסיים המפוקחים ועל הגינותם. בעקבות פעילות זו פתחה הרשות בהליכי אכיפה מנהליים נגד ארבעה גורמים החשודים בפעילות תיווך ללא רישיון – שלושה מהם יחידים ואחד תאגיד.

הקו החם

בשנת 2024 המשיכה הרשות להפעיל "קו חם" לקבלת פניות מהציבור בנוגע לחשדות לפעילות בלתי חוקית או לא תקינה בגופים המפוקחים. במהלך השנה התקבלו 171 פניות חדשות. עבור כל פנייה שהתקבלה בוצע ניתוח והערכת מידע, תוך שמירה קפדנית על סודיות המידע ופרטיו.

פעילות האכיפה המנהלית במסגרת דיווחי מעילות והונאות

בשנת 2024 חיזקה הרשות את מערך האכיפה באמצעות הגדלת משאבים והכשרות ייעודיות לצוותים. במהלך השנה התקבלו ברשות אינדיקציות ממקורות שונים לחשדות לביצוע מעשי הונאה או מעילה מצד גורמים מפוקחים או כלפי גורמים מפוקחים, ובעקבות כך נפתחו הליכי אכיפה מנהליים.

מערכות מידע

פריקט הענן

בהמשך להחלטת הממשלה לעידוד מעבר מערכות ממשלתיות לענן (החלטת ממשלה מספר 231 מיום 1 באוגוסט 2021), החלה הרשות, בשיתוף משרד האוצר, להעביר מערכות מידע של הרשות לסביבת הענן AWS. המעבר כולל הקמה של תשתיות, התאמה של המערכות הקיימות ומודרניזציה שלהן. הפריקט מתבצע בשלבים, לפי תוכנית סדורה, ונכון למועד כתיבת הדוח הועברו כ-65% מהמערכות של הרשות לאזור הנחיתה בענן AWS.

מרכז BI ותחילת העבודה על פריקט מחסן הנתונים והקמת אתר פנסיה נט אחוד

בשנת 2024 החלה הרשות בהקמה של מחסן נתונים וכלי תחקור. המערכת החדשה צפויה להחליף את כלי הפיקוח הקיימים ולאפשר להפיק דוחות ולוחות מחוונים בכלים מתקדמים בענן, כולל ניתוח של נתונים חוצי דיווחים. הפריקט כולל גם הקמה של שני אתרים חדשים: אתר פנסיה נט אחוד שיחליף את שלושת האתרים הישנים: ביטוח נט, גמל נט ופנסיה נט, ואתר מידע לציבור שינגיש את נתוני הדיווחים לציבור הרחב באופן ידידותי ויחליף את האתר הישן. בשנת 2024 בוצעו שלבים מקדימים בפריקט, ובהם תכנון מבנה הנתונים ועיצוב עסקי-טכנולוגי של חוויית המשתמש באתרים החדשים. כמו כן, בוצע הליך מרכזי שבסיומו נבחר ספק להקמת המערכת, וברבעון האחרון של השנה החל הספק בביצוע עבודות הפיתוח.

שדרוג מערכת הר הביטוח

במערכת הר הביטוח עודכן דוח העבר הביטוחי כך שיקלול מידע על סוג הנזק, תוך הצגת תביעות בסכום העולה על 5,000 ש"ח בלבד. נוסף על כך, נוספה אפשרות לסוכני ביטוח להעניק הרשאה לנציגים מטעמם לגשת למערכת הר הביטוח, בהתאם לכללים שקבעה הרשות. פתרון זה ניתן כמענה למצבי היעדרות זמנית של סוכנים עקב שירות מילואים, פציעה וכדומה.

יישום חוק ההסדרים – שב"ן

בהתאם לחוק ההסדרים לשנת 2023 נבנו ממשקים בין חברות הביטוח וקופות החולים לצורך איתור כפל ביטוחי, הופעל ממשק אוטומטי המתעדכן כל רבעון ומאפשר התחשבנות בין חברות הביטוח וקופות החולים בגין מבטחים שנותרו באמצעות שב"ן והייתה להם פוליסת ביטוח פרטית של "שקל ראשון", הוקמה מערכת לתמיכה בתהליך הגשת השגות מצד חברות הביטוח על תשלומים שהן העבירו לקופות החולים וקבלת תגובות מקופות החולים והכרעות הרשות בעניין.

מיכון וייעול תהליכים מול נותני שירותים פיננסיים

ברשות בוצע מיכון של תהליכי ביטול והתליה של רישיונות לנותני שירותים פיננסיים, והוקם ממשק אוטומטי להעברת מידע מודיעיני מהמשטרה, במטרה לשפר את אבטחת המידע ולקצר את זמני התגובה.

אבטחת מידע ומאגרי מידע

הרשות החלה בתהליך הסמכה לתקן אבטחת מידע ISO27001:2022, בשיתוף משרד האוצר, במטרה לעמוד בכל דרישות התקינה, התקנות והאסדרה עד לסוף שנת 2025. במהלך שנת 2024 נבחנה מחדש תשתית מאגרי המידע של הרשות, לצורך ניהול, עדכון ורישום, והרשות החלה להיערך ליישום תיקון 13 לחוק הגנת הפרטיות, התשפ"ד-2024.

עיצומים
עיצומים כספיים

בשנת 2024 הטילה ועדת העיצומים של הרשות עיצומים כספיים מכוח חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, מכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016, ומכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. בתחום איסור הלבנת הון הוטלו עיצומים על שני נותני שירותים פיננסיים ועל חברת ביטוח, בסכום כולל של 864,000 ש"ח, בשל הפרת הוראות שונות של חוק איסור הלבנת הון, לרבות ליקויים בעמידה בחובת הדיווח על עסקאות, ליקויים בביצוע הליך הכר את הלקוח וליקויים נוספים בבקורות הנדרשות. נוסף על כך, הוטלו עיצומים כספיים על שלושה נותני שירותים פיננסיים ושני בעלי שליטה בנותני שירותים פיננסיים, בסכום כולל של 1,025,000 ש"ח, בגין הפרת הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, ובהן העברת והגדלת זכויות שליטה ללא קבלת אישור מהממונה, מינוי נושא משרה או רואה חשבון מבקר בלי לעדכן את הממונה ועוד. כמו כן, הוטלו עיצומים כספיים על חברת ביטוח ועל בעל שליטה בסוכנות ביטוח, בסכום כולל של 1,180,500 ש"ח, בגין הפרת הוראות חוק הפיקוח על הביטוח, ובהן אי דיווח לממונה במועד על גילוי אירוע הונאה או מעילה והעברת זכויות שליטה בסוכנות ביטוח ללא קבלת אישור מהממונה וכן הפרות בנושא אופן ההתנהלות מול שמאי הרכב. סך הכול העיצומים הכספיים שהוטלו היו 3,069,500 ש"ח.

שם הגוף	סכום העיצום בש"ח	סעיפי ההפרה
אקסטרה קרדיט ופקטורינג	200,000 ₪	סעיף 31(5) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016
מ.ל.ר.ן. פרוייקטים ומסחר בע"מ	300,000 ₪	סעיף 34(א1) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016
ערך פיננסים כהלכה בע"מ	200,000 ₪	סעיף 31(5) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016
שלמה אייזיק	25,000 ₪	סעיף 26(א) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016
שלמה אייזיק	138,000 ₪	סעיף 32(ב) וסעיף 33 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981
הפניקס אחזקות בע"מ	300,000 ₪	סעיף 26(א) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016
מגדל חברה לביטוח בע"מ	242,500 ₪	סעיף 4(א) לפרק 1, חלק 3 בשער 5 לחוזר המאוחד
ששלת השקעות בע"מ	20,000 ₪	סעיף 7 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000
עלאא נעאמנה	594,000 ₪	סעיף 7 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000
מגדל חברה לביטוח בע"מ	250,000 ₪	סעיף 7 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000
איילון חברה לביטוח בע"מ	800,000 ₪	סעיפים 5.3.1(ה) ו-5.3.1(ט) חלק 2 שער 6 לחוזר המאוחד